

א.ה.ל.א.

שנת ה'תש"ס 10/10/64

הודעת ראש-הממשלה בכנסת - 20.1.64

דרוני היושב-ראש, כנסת בכבודה,

בשנות שבער התכנסו בקהיר 13 ראשי מדינות ערב ובציניהן. הם באו על-פי הזמנה נשיא מצרים כדי לדון בדרכים לסיכול חכניה המים של מדינת ישראל.

בסיומו של הכינוס פורסמה הודעה הכוללת התקפות ואיומים נגד ישראל. ההודעה מוסרת על קבלת החלטות הנוגעות לסיפוח הצבאי ולמישור המכני כאחד.

את סתומותיה של ההודעה הרשמית פירש המזכיר הכללי של הליגה הערבית בהכריוזו על הקמת סכסכיים צבאיים, סיבחהליים וכספיים לפס ביצוע מה שקרוי בפיו "החכניה הערבית של מי הירדן" שפירושה - הסיית סקורות הירדן לבל יזרסו מיסיהם אל שמה של ישראל, עם סגמה נוספת של העלאת מליחותם של המים שיישארו.

דיוני הוועידה התנהלו בולתיים סגורות. אולם בסרט בסגרה הישיבה הראשונה בפני הקהל הספיק נשיא מצרים לגלות את תפציתן של כמה החלטות שנתקבלו בשנת 1960/61 על-ידי מועצת הליגה הערבית, מועצת ההגנה של הליגה; ומועצת ראשי המסות הכלליים של צבאות ערב. החלטות אלה דנו בצעדים צבאיים והנדסיים המיועדים למנוע את ביצוע חכניה המים הישראלית. נשיא מצרים אמר בספורם כי הצעדים שתוכננו ב-1960/61 היו צריכים להתבסס על ספולה צבאית סאוחדת של מדינות ערב נגד ישראל.

מדברי נשיא מצרים מתברר ללא ספק של סמך טעם לא הוגשמו התכניות האלה - הצבאיות וההנדסיות - נגד זכויותיה ובטחונה של מדינת ישראל, הרי קרה הדבר רק מפני שבעודו התנאים המצטיינים הדרושים לכך.

בנסת בכבוד,

חלפו ימים אחדים מאז התפזרה רועידת ראשי מדינות ערב, והסרב להחזיר לפודעת הפולם את מלוא טענותן השליליות של המתלסות וההורעות פגועות בה. כל המדינות שהשתתפו בוועידה הן חברות באירגון האוסות-המאוחדות. על-פי מגילת האו"ם חייבות הן להיסנע מכל שימוש בכה ומכל איום של שימוש בכה נגד מדינה כלשהי. כן מופלת עליהן חובה לפסור סכסוכים בינלאומיים בדרכי שלום בלבד. בכיבוו עקרונות אלה של מגילת האו"ם מקופלת כל תקוות האנושות להחלץ מפאירת המלחמה ולהגיע למיקון-פולם חדש תמבוסס על צדק, ששפס ושלוס. בזמן האחרון גברה הרבישות כפולם לצורך החיוני בהגנת שהיתות פולטים ואיזורית ובהרחקת סכנת האלימות הסזוריינת. שאיפת השלוס בימינו פולה מלב האנושות כולה. היא מתהפפת לכל העמים ולכל יבשות תבל. והנה דווקא בימים אלה מכריזים ראשי מדינות ערב גלוי ובספורש על שאיכנוו מעולות התקפת נגד מדינה שוות זכויות בטשפתת העסימתן וצל כוונתן לחדש התכניות ולהביאן לידי ביצוע.

כלום לא ברור כי בניני המכריזים הכרזות כאלה אין מגילת האו"ם

אלא מיסת-נייר חסרת כל ערך?

כלום לא מתבלה מחדש כי חתימת מצרים ושאר מדינות ערב על מגילת האו"ם היא כלא היותה? הרי לפנינו דוקטרינה של יחסים בינלאומיים אשר אין לה דוגמה ומשל בחיי דורנו. היא גובחת כל חוק ומסור. היא גופת מלסתת את הודעותיהם החוזרות ונשנות של נשיא מצרים ועמיתיו על שאיפתם, כביכול,

לשלום ולסירוק זעק בעולט. היא ברגות את הכיוון המרכזי של המחשבת הבינלאומית בימינו - זו שכל עיקרה הוא הפגת הסמיתרות והיזוק השלום.

בעוד שטרם ברור מה יהיו תוצאותיה הפעמיות של וועידת קהיר, הרי כבר חפפה וועידה זו לאור העולט סגמת תוקפנות והכחדה שיש בה לעזעזע את מצענו של כל מוחר שלום.

גנה רבנו שלוש פעם ראשי מדינות ונציגיהן בנוסדר יחד. הם מצער הדבר שהתכנסותם לא נועדה לקידום הנדתי וכלכלי של עשרות מלינוני תושבי ארצותיהם. עד כמה שהריד הדבר מהספרה היחידה שהייתה מסוגלת לקבץ אותם החת קורת-גב אחת הייתה שאיפת תוקפנות נגד מדינה שכנה!

כנסת בכנדה,

וועידת קהיר גוללה טטכת כללית של איבה לישראל, אך ענייבה המרכזי היה מפעל הטיס הארצי של מדינתנו. כאן הגיעה הוועידה לידי טסקנה כפולת: היא הפליגה במיאור מסלף של ספולנו החוקי והחירובי, והיא דבלה בחכנית חבלה בפניינוי טיס שכולה שלילה וצרות-עין, הפרת חוק וטענת תוקפנות להכפית.

החפוטלה הערבית טנקת לתאר את מפעל הטיס הישראלי כפפולה חד-צדדית ובלמי-חוקית הפוגעת בזכויותיהן של מדינות ערביות. אין גרעין של אמת במיאור זה. מלאכת הסילוף טבליקה בודון את מולדות הספעל, את ביטוסו החוקי ואת הטובנות לאשורן.

לפני 11 שנה הסכימו מדינות ערב וישראל לחיובן של נטיא ארצות
הברית אשר שיגר לאיזור כשליחו המיוחד את השגריר המנוח אריק ג'ונסטון
כדי לעבו הכניה איזורית מוסמכה לניצול מימי הירדן הירמוק ויובליהם,
בראשיתו של חמטא-ומתן, הגישו מדינות ערב מזה וישראל מזה הכניות נפרדות
לחלוקת מימי הירדן והירמוק. במשך קרוב לשלוש שנים נמשך מטא-ומתן מקביל
ומחואט בין השגריר גונסטון לבין ממשלות ערב וישראל. לאחר שיתוח ממושכות
ומיגעוה שהשתתפו בהן מהנדסים ערביים, ישראלים ובינלאומיים העלה סר
ג'ונסטון הכניה איזורית מאוחדה שהתבססה על עקרונות וכללים מקובלים בחוק
ובנוהג הבינלאומיים. הכניה זו אישרה לסוריה וללבנון את מלוא כמויות המים
שנדרשו על ידיהן בהכניה הערבית, ללא קיצוץ כלשהו. ההכניה המאוחדת הקציבה ל
לממלכת ירדן את מלוא הכמות הדרושה לה להשקיייה השטחים הניתנים להשקיייה.

חלוקה זו התבססה על סקר אוביקטיבי מפורט. מירושו של דבר - לפי ההכניה
המאוחדת באו ירדן, סוריה ולבנון על סימוקן המלא. ואמנם כפי שהעיד השגריר
אריק ג'ונסטון במאמר שפירסם בניו-יורק טיימס ב-10.8.1958 הסכימו מדינות
ערב וישראל להכניה המאוחדת מכל בחינה עניינית וטכנית; אולם באוקטובר 1955
החליטה הליגה הערבית לדהות את אישורה של ההכניה לא מסיקוליס הנוגעים
להקצבות המים, אלא מתוך עקרון זדוני של אי-שיתוף פעולה עם ישראל, ולו
בעקיפתין.

אך (מטא-ומתן שהתנהל במשך שלוש שנים לא היה לשווא. נקבעה חלוקה
מים מוסמכה שהתבססה על קריטריונים מקובלים בעולם ושחצדדים הנוגעים בדבר לא
עירערו על צדקתה. עתה -11 שנה אחרי המחלה המטא-ומתן על ההכנים המאוחדת
החזיל ישראל ב-1964 לשאוב מן הכנרת את חלקה במים בהחאט לתוכניה זו.

התחייבנו להשאר במסגרת הכמויות של התכנית המאוחדת - ונכבד התחייבות זו. על-פי עקרונות המשפט הבינלאומי בענייני מים, אין טירוב צד אחד לבוא לידי הסכם עם צד שני מקנה לצד המסרב את הזכות למנוע מסכנו את האפשרות ליטול חלקו הסביר מנחש הזורם דרך כמה מדינות. אין המשפט המקובל בענייני חלוקה מים מכיר בזכות וויטו או בזכות לכפות על הצד השני בזכוז המים והזרמתם לריק.

כנסת נכבדה,

ישראל לא תהיה * המדינה הראשונה ליטול מים ממערכת ירדן-ירמוק. זה שנהיים ששה ממלכת ירדן כמויות ניכרות ממערכת-מים זו במסגרת תכנית הירמוק שלה. חוכמיה זו נתמכת על-ידי גורמי-פיתוח בינלאומיים שמגמתם היא לקדם את ניצולת המלא של אוצרות המים בכל מדינה ומדינה במסגרת השאיפה לפיתוח איזורי כולל. כן שואבות טוריה ולבנון, מסקורות הירדן כמלוז סידה צרכיהן.

המצב הקיים, אימא, הוא שמדינות ערב מנצלות את מערכת המים ירדן-ירמוק למלוא צרכיהן, ואילו הן מבקשות למנוע מישראל את שאיבת חלקה היא ממערכת זו. הן סבורות, כנראה, כי המותר להן אסור לישראל. מגמתן היא שלילה כלפי ישראל ואפילו חוץ גרימה נזק לעצמן. הן מבקשות לשבוע את העולם כי, בשם האיבה לישראל, זכוהן למנוע את זרימה מקורות הירדן באפיקם הטבעי כמחום ישראל. אני מצדין בסימוק כי העולם ככללו אינו משתכנע מבירסת האיבה והשיטנה. יוחר ויוחר מחבור לעולם כי טענה מטשלות ערב לא טענת מים היא, אלא טענת כפירה בזכות קיומה של ישראל.

כנסת נכבדה,

בסיום דברי הדין ¹³ רואה להבהיר את עמדתה של ממשלת ישראל.

ישראל תשאב מים מן הכנרת במסגרת הכמויות שנקבעו בהכניית המאוחדת.

ישראל התנגד לצעדים חד-צדדיים ובלתי חוקיים מטעם מדינות ערב

והפעל לשמירה זכויותיה החיוביות.

אנו מאמינים כי דעה הקהל בעולם לא תיחפס לסילופים זדוניים וחרחה את

מסע השיטנה והאיומים נגד מפעל - טיהוח חוקי וחיובי. האיזור זקוק להפריית

של שאיבה מים ולא להסתה לשפיכות דמים, הוא זקוק לטיהוח כלכלי ולא למריבות

עקרום; לשיחוף פעולה ולא ליריבות צר-עין; לשימוש באוצרות מים ולא לבזבוז

לריק; לקירוב השלום ולא לחרחור מלחמה.

במידה שדעה הקהל העולמית חדחה האיבה והתוקפנות והעווד מיהוח טועיל

וחיובי, כן הסייע לממשלות ערב לנטוש מדיניות של הרסאקנות מסוכנה והעזור

לאיזורנו לעלות על דרך הקידמה, הבניין והשלום.